

ből és szakértő közegek ellenőrzésére bizván ekként a felek által telekkönyvi ügyekben szerkesztett okiratokat, és szakértők igénybe vételére kötelezván a feleket mindannyiszor, a hányszor a telekkönyvi hatósághoz fordulnak, a nagyközönség helyesen felfogott érdekét tartja szem előtt az ellenjegyzési kényszer felállításánál; — feltételezve azt, hogy az igazságügyi kormányt ezen magasabb szempont vezérli, nem birjuk megérteni azt, mi birhatta őt arra, hogy a 200 frt értéket képviselő vagy szolgalmi jog bejegyztetése végett benyújtott kérvényekre nézve kivételt állít fel és ezeket a zugirászatnak prédául oda dobja.

A falusi köznép érdekei nem kívánhatják ezen kivétel felállítását. A költségszempont ugyanis nem lehet irányadó, mert a mint a törvényjavaslat is contemplálja, a díjakat amugy is az igazságügyminister fogja majd megállapítani, a félnek tehát mindegy lehet; vajon az ügyvédnek, vagy a községi jegyzőnek fizeti-e az igazságügyminister által megállapított díjat, sőt miután a szakértő közjegyző vagy ügyvéd ugyanazon díjért tartozik majd megcsinálni a kérvényt, mint a dolghoz nem értő községi jegyző, még több előnyvel jár a félre nézve az ügyvédi, mint a községi jegyzői ellenjegyzési kényszer.

A javasolt intézkedés tehát csakis egy osztály érdekében lenne behozva, a községi jegyzők érdekében, nem pedig a nagyközönség érdekében.

A községi jegyzők zugirászkodása bár országszerte türetett, de jogosultsága mindaddig a törvényhozás által elismerve nem volt. A törvényjavaslat akarja ezen zugirászkodást államilag is sanctionálni és nem az ügyvédi kereset csökkentése, a mely tekintve a kérdéses ügyködés jelentéktelenségét, amugy sem jöhet számba, hanem ezen tény elvi jelentősége kényszerit bennünket az ellen felszólalni.

Az állam csak oly közeget ruházhat fel ellenjegyzési joggal telekkönyvi ügyekben, a ki hivatásánál fogva vagy a tőle megkivánt képesítés szerint a telekkönyvhöz ért, a mit a községi, illetve körjegyzőről feltételezni nem lehet, miután a telekkönyvi rüts a jegyzői vizsga tárgyát nem képezi. Különösen kifogásoljuk, hogy a községi jegyző szolgalmi jog bejegyezhetése iránti kérvényeket benyujthasson, mert a szolgalmi joggal való bánáshoz már magában véve oly jogi ismeretek kívánatnak meg, a milyenekkel a laikus rendszerint nem bir.

De a községi jegyző azért sem ruházható fel ellenjegyzési joggal, mert a községi jegyző közhatalóság s így állásával fogalmilag össze nem fér az, hogy a fél nevében kérvényeket szerkesztszen és benyujthasson s a felek magánügyeiben mint megbízott szerepelhessen, nem is említve azt, hogy ez által nagyszámu és fontos hivatalos teendőitől elvonatik, a minek káros hatását a közigazgatás sínli meg.

Figyelembe veendő továbbá, hogy a községi jegyzőknek kontárkodása telekkönyvi ügyekben legnagyobb kárára van épen azon községbeli lakosoknak, kiknek érdekében a megtámadásunk tárgyává tett kivétel javaslatba hozatik.

A tapasztalat ugyanis eléggé tanuskodik arról, hogy a fél nem szeret ügyével több helyre fordulni, s hogy annál, a ki a kérvényt megcsinálja, meg fogja csináltatni az okiratot is.

Ennek következése azután az lesz, hogy a községi jegyzők ezután is fognak oly sok rossz okiratot csinálni, a mint eddig csináltak, sőt még bátrabban fogják ezt tehetni, ha a törvény mintegy elismeri, hogy ők a telekkönyvi ügyekhez csak úgy értenek, mint az okleveles ügyvéd vagy a kir. közjegyző. A tapasztalatból tudjuk, hogy a községi lakosok közt a legtöbb per oly okiratok folytán keletkezik, melyeket községi jegyzők tudatlanságból vagy gondatlanságból rosszul szerkesztettek. Az, hogy a jogügylet értéke csekély, nem elég ok arra, hogy az állam az ezzel való elbánást tudatlan, kontár kezekre bizza, mert szegény embernek az ily jogügylet csekély értékű tárgya gyakran egész vagyonát képezi, s a

rossz okirat folytán keletkezett perek még a vagyonosabb embert is érzékenyen károsítják.

Ezen okoknál fogva a javaslat 68. §-ának második kivételét egészen kihagyatni kérjük, de ha az ezen meggyőző érveink daczára mégis felvétetnék, a törvény kijátszásának megakadályozása végett szükségesnek tartjuk, hogy azon érték, a melytől a községi jegyző ügyködése feltételezve van, a törvényben szabatosan meghatározottassék. Ha ugyanis az tekintendő értéknek, a mit a felek az okiratban megjelölnek, akkor átruházásoknál tekintet nélkül az ingatlan valódi értékére legtöbb esetben 200 frton aluli érték fog a szerződésben kitétetni és nagyobb összegű zálogjogok bekebelezésénél attól lehet tartani, hogy a követelés több 200 frtot meg nem haladó összegekre fog felosztatni:

A törvény kijátszásának megakadályozása céljából tehát a második kivétel felvétele esetén ezt a következő intézkedéssel kérjük megtoldatni:

«Értékül ingatlanok átruházásánál nem a felek által kitett névérték, hanem a becsatolandó adóbizonyítvány alapján meghatározandó és az illetékszabásnál mérvadó adóbecsérték fogandó el.

A jelen törvény korlátainak áthágása és a törvény kijátszására célzó cselekmények a telekkönyvi hivatal által esetről esetre a kir. ügyészséggel közlendők és zugirászat gyanánt büntetendők még akkor is, ha a vádlottra a zugirászat üzletszerű folytatása reá nem bizonyítható.»

Jogirodalom.

A büntettekről és vétségekről szóló magyar büntető-törvény magyarázata. Irta Dr. SCHNIERER ALADÁR egyetemi tanár. Második átdolgozott kiadás. Franklin-Társulat. Budapest 1885.

Jogirodalmi viszonyainknak sajátságos jelensége az, hogy irodalmunk egyes ágainak felvirágzása a codificationalis törekvésekkel, illetve új törvények létrejövetelével szoros összefüggésben áll. Mihelyt jogéletünk valamely fontosabb ága a codificatio stadiumába lép, e téren azonnal élénk irodalmi mozgalmak keletkeznek, s ha a törvényhozási törekvések célját érnek: az új codex nyomán oly gazdag irodalom támad, mely jogirodalmunk ezen ágának előbbi termékeit számban és belbecsben egyaránt felülmulja. S hogy e jelenség büntető jogirodalmunk terén is tapasztalható, azt élénken illusztrálja az a tény, hogy a büntető törvénykönyv alapján készült négy nagyszabású, rendszeres mű elseje: Dr. SCHNIERER egyetemi tanár commentárja már *második kiadásban* jelent meg.

Az újabb megjelenés e gyorsasága legszólóbb bizonyítéka a mű jelességének és elterjedtségének. Minthogy tehát a műben foglaltak — annak nagy elterjedtsége folytán — úgy az elméleti mint a gyakorlati szakemberek előtt egyaránt ismertek; annál inkább felmentve érezzük magunkat a részletes kritikától, mert a jelen sorok csak elkésetten látnak napvilágot s így a második kiadás is közkezen forog. De másrészt az a körülmény, hogy az első kiadás még a codex életbelépte előtt füzetenként jelenvén meg, részletesebb ismertetés tárgyát — tudunkkal — még nem képezte, talán kimagyarázhatja azt, ha a mű újabb megjelenését nem csupán örömmel regisztráljuk, hanem arra, az alábbiakban, pár észrevételt is teszünk.

Az új kiadás nagyjában megegyezik az elsővel, de annak még sem egyszerű lenyomata, a mennyiben a mű nemcsak *bővült* (az első kiadás 628 lapra, a jelenlegi 666 lapra terjed), hanem sok tekintetben joggal *átdolgozott*nak is nevezhető. Ha a két kiadást lapról-lapra összehasonlítjuk, mindenütt fel fogjuk ismerni a szerző azon öntudatos törekvését, hogy művét ezuttal is tökélyesbitse.

Tökéletesbítettett a mű az által, hogy az időközben életbelépett újabb törvények s a kibocsátott új rendeletek az illető helyeken feldolgoztattak; e mellett szerző mindenütt értékesítette a jogirodalom újabb fejleményeit s kiváló gon-

dot fordított arra is, hogy az első kiadásban előjövő hibák és tévedések kijavittassanak.

De a leglényegesebb változás, mely a mű használhatóságát — kivált a gyakorlat emberei előtt — nagyban növelte s mely által szerző nem csekély érdemeket szerzett magának: az új büntető törvény alapján keletkezett *judicaturának gondos feldolgozása*. A mellett, hogy a kir. Curia teljes-ülési határozatai kivétel nélkül fel vannak dolgozva, elszórta, szakaszonként találunk még mintegy 500 oly felső bírósági határozatot is, melyek elvi kijelentést tartalmaznak.

Ez által a mű felső bírósági praxisunkat feltüntetvén, a gyakorlati szakemberek között valószínűleg még szélesebb körökben fog elterjedni, annyival inkább, mert commentár alakjában levén irva, a gyakorlati igényeknek amugy is kiválóan megfelel. Egyébként a commentár-módszer hiányait szerencsésen enyhíti szerző azon — a német jogirodalomban SCHWARZE által kezdeményezett — módszer acceptálásával, hogy az egyes fejezetek élén összefoglalva és rendszeresen tárgyalja mindazon theoretikus elveket és tanokat, melyek az illető fejezetben foglalt anyagra vonatkoznak. Ezután idéztetnek a törvény szakaszai s minden egyes szakasz után következik annak magyarázata, mely magyarázatnál a *szakirodalom*, valamint a *judicatura megállapodásai*, — mely utóbbiak gyakorlati szempontból a törvény legjobb commentárját képezik, — egyaránt felhasználhattak.

De bármily örömmel constatáljuk az újabb kiadás sokoldalú tökélyesbítését, van még egy szempont, melyet — néhány apróbb tévedés és tollhiba kijavítása mellett — a mű újabb megjelenésénél figyelembe vétetni szeretnénk s ez: a *kritikai szempont*.

Jogirodalmunkban általán s így a büntetőjog terén is, — kivéve itt néhány nagyobb monographiát, — *élénk hiányt érezzük* a történeti módszer és az összehasonlító és kritikai álláspont figyelembe vételének. A két előbbi mellőzését kimagyarázza egyrészt az, hogy a hazai jogtörténet jelenleg — fájdalom — az elhanyagoltabb disciplinák közé tartozik, másrészt az, hogy egy tételes törvény commentálásának keretébe a külföldi törvényekkel való összehasonlítás nehezebben lett volna bevonható; de az utolsó tekintetben, megvalljuk, részünkről azt reméltük, hogy ez újabb kiadásnál úgy a törvény intézkedéseivel mint a *judicaturával* szemben a szerző kritikai állást fog elfoglalni s e várakozásunk, tekintve szerző kiváló állását és széles körű tudományos ismereteit, vele szemben annyival inkább jogosult volt, mert a codex életbe lépte óta hábar csak pár év, de mégis annyi idő már lefolyt, hogy a törvénynek legalább egyes intézkedései felett behatóbb bírálati megjegyzéseket lehessen tenni. Valószínűnek tartjuk ugyan, hogy a kritika mellőzése első sorban a mű nagyobb terjedelmének elkerülése céljából történt, de azt hisszük, ez ily nagyszabású műnél csak mellékes ok.

Azon reményben tehát, hogy az újabb kiadásnál a mű e szempontból is átdolgozottni fog, annak kijelentésével zárjuk be észrevételeinket, hogy SCHNIERER műve jogirodalmunknak kiváló díszére válik s a különben is nagybecsű munka az átdolgozás által hasznavehetőségben és belbecsben még inkább növekedett.

Dr. BALOGH JENŐ.

TÖRVÉNYKEZÉSI SZEMLE.

A házassági jog köréből.

A *Jogt. Közl.* f. évi 29. számában SZTEHLO KORNÉL következő házassági jogesetet közölt: «Oszták kath. férj és magyar kath. feleség. A férj evangélikus lett és Lübeckben német honpolgárságot nyerve a lübecki Landesgericht által 1883-ban kath. nejtől «gänzlich und dem Bande nach» elvá-

lasztatott és azóta ugyancsak másodsor megnősülvén, tényleg más nő férje. A nő visszatért Magyarországra; itt protestans hitre tért át és most újból férjhez akar menni.» Kérdés tehát: vajon a házasság felbontása idején kath. nőre nézve hatályos-e a lübecki törvényszék ítélete a hazai jog szempontjából is? Osszekelhet-e tehát ezen nő Magyarországon protestans férfival anélkül, hogy magára nézve az illetékes hazai bíróságnál újból a házasság felbontását kieszközölné?

SZTEHLO KORNÉL szerint, kinek véleményét ezen kérdésre nézve az érdekeltek kérték, az illető protestans hitre áttért nő nálunk válóper nélkül protestans emberrel új házasságra léphet.

Ugyancsak a *Jogt. Közl.* f. é. 34. számában dr. FISCHER LAJOS ezen jogesetet szintén megbeszélés tárgyává tette és az ellenkező nézetnek adott kifejezést. Meggyőződése szerint ugyanis az esetbeli nő házasságának az illetékes hazai bíróság által leendő felbontása nélkül új házasságra nem léphet, mert a lübecki törvényszék ítéletének a hazai jog szempontjából a nőre nézve azért nem lehet semmi jogi hatálya, «mert ezen törvényszék kétségtelenül a házastársakra vonatkozólag Ausztriában kimondott ágy- és asztaltóli különvetés alapján, csak a férjre nézve bontotta fel a házasságot: gänzlich und dem Bande nach, tekintettel a protestans házassági jog amaz elvére, hogy örökös különvetés nem létezik», s így a nőre nézve az ítéletileg kimondott separatio teljes divortiummá csak úgy válhatik, ha az protestans hitre áttérve, az illetékes hazai bíróságnál a házasság teljes felbontását önmagára nézve is kieszközölné.

Azt hittem, hogy SZTEHLO KORNÉL dr. FISCHER LAJOS ezen czáfolatára maga fog válaszolni, de miután úgy látszik ezt tenni nem szándékozik, és a kérdés elég érdekes, hogy SZTEHLO KORNÉL bár praecis, de nem elég kimerítő indoklása mellett is behatóbban tárgyalassék, nem tartom feleslegesnek dr. FISCHER LAJOS érvei és a tételes jog ide vonatkozó intézkedései között párhuzamot vonva, a SZTEHLO KORNÉL által elfoglalt álláspont helyességének indoklásául még a következőket felhozni.

Dr. FISCHER LAJOS azon feltevésből indul ki, mintha a lübecki országos törvényszék az oszták házassági jogot alapul véve, csak a férjre nézve bontotta volna fel teljesen a házasságot, a nőre nézve azonban csak separatiót rendelt. Ezen feltevés azonban nemcsak hogy az ausztr. polg. törvénykönyv szempontjából lehetetlenség gyanánt jelenkezik, miként alantabb lesz alkalmam kimutatni, hanem a SZTEHLO KORNÉL által közölt tényvázlattal sem egyeztethető össze.

A miként az eset közöltetett, a férfi egybekeléskor oszták alattvaló volt, következésképen az 1879. évi L. tcz. 34. §-a szerint a nő férjhez menetele alkalmával magyar állampolgárságát elvesztvén, szintén oszták honossá lett. Később pedig, midőn a férj német-birodalmi állampolgárságot nyert, a szerzett honosság nejeére is kiterjedt — ki ausztriai alattvalói minőségét az 1832. évi márczius 24-én kelt patens szerint elvesztette.

Igy tehát a lübecki országos törvényszék akkor, midőn a férj előtte (Lübeckben, tehát a német birodalomban) a házasság felbontását szorgalmazta, csakis a német birodalomban érvényben levő házassági jogszabályok szerint hozhatott ítéletet, miután mint fentebb kimutattam két német birodalmi állampolgár közt érvényesen fennálló házasság felbontása képezte a hozandó bírói határozat tárgyát. Már pedig a német birodalomban az 1875. évi február hó 6-án kelt birodalmi törvény («Über die Beurkundung des Personen-Standes und die Eheschliessung») szerint, a válóperekre nézve egyedül illetékes polgári bíróságok kötelesek a jelzett birodalmi törvény életbeléptetése vagyis 1876. évi január hó 1-je után, valamennyi már folyamatban levő és azontul indítandó válóperben, ha az elválasztásnak helyét látják, a házassági köteleket teljesen felbontani (77. §.), hábar a fele-